

CSEKE ESZTER és
S. TAKÁCS ANDRÁS

ON THE SPOT

*A szakma sztárjai, akik
kézikamerával és világ-
színponton mutatják meg
nekünk a világot. Válság-
övezetektől, háborús konf-
fliktusok közepéből tudósít-
tanak, vagy a világ eldugott
helyein élő törzsek kultúrá-
járól és szokásairól mesél-
nek történeteket. Most elő-
ször nem a világról, hanem
magukról mesélnek.*

szöveg: Szűcs Péter fotó: Sárosi Zoltán

*Két törzs között pár
nap Londonnak és
egy jó színháznak is
úgy tudunk örülni,
mint a gyerekek*

A szülők többsége akkor sem alszik addig nyugodtan, amíg a gyereke haza nem ért, ha a fia-lánya csak diszkóba ment. Ti háborúba vagy bennszülött népekhez mentek – a szüleitek hogy bírják a megpróbáltatásokat?

Eszter: Az én szüleim egészen edzettek, hároméves koromban fordult elő először, hogy eltűntem otthonról. Nem mintha nem éreztem volna jól magam a családommal, nem akartam világgá menni, csak a felfedezés vágya hajtott. Volt, hogy csak a szomszédba mentem, de órá-

kig kerestek a szüleim. Érettségi után, egész nyáron pincéerként dolgoztam, hogy repülőjegyet vehessek Ázsiába, innen kezdve Vietnamba vagy Kambodzsába tűntem el.

András: Az apám hívó ember, ő rendszeresen bőjtől értünk, hogy ne essen bajunk. Az anyám halálra izgulja magát, olyannyira, hogy meg is betegszik – akkor gyógyul meg, ha hazajövünk.

Leülték már veled, hogy fiam, sok ez már nekünk, kitanítottunk, te meg csak keresed a veszélyt?

András: Az aggodalmak mellett örülnek a sikereimnek, és nagyon büszkék rám, de az elképzelhetetlen, hogy leülnénk, és arról próbálnának meggyőzni, hogy Andriska, szeretnénk, ha pályát módosítanál.

Ha az ember olyan szenvedélyes újságíró, mint ti ketten, akkor lehet egyáltalán olyan pillanata, amikor ki tud kapcsolódni, és nem dübörög fel benne az adrenalin egy jó sztori vagy hír hallatán?

András: Nyáron a Comói-tó partján ejtőztünk másfél év folyamatos utazás után azzal az elhatározással, hogy ebben a két hétben csak magunkra és egymásra figyelünk, amikor egyszer csak özönlenni kezdtek az SMS-ek a barátainktól, hogy ott vagyunk-e már Norvégiában. Akkor történt az az örült megszállás, ami természetesen nem hagyott minket sem nyugton, a tragédián kívül azért, mert a multikulti halálát kezdték jósolni, tehát később éppen erről forgattunk egy filmet New Yorkban, de az évi egyszeri kikapcsolódáson úgy döntöttünk, hogy nem indulunk el Oslóba. Ezt mi döntöttük el, de van, amikor nem rajtunk múlik. Amikor a pillanat megélését lehetetleníti el a szenvedélyed, mert egészen más szintre helyezi az élményt. Egy U2-koncerten például éppen belemerülnél az élménybe, bömböl a stadion a *With Or Without You* közben, és egyszer csak azon kapod magad, hogy formárod a fejedben a mondatokat, amelyeket egy koncertkritikában írnál. Rémes! Egy idősebb kollégám szerint boldognak kéne lennem, hogy ilyen rétegei is vannak az élményeimnek... Én azért örülnék, ha sírhatnék a stadionnal.

Eszter: Szerintem nem teszi tönkre a pillanatot, sokkal inkább tovább fűzi az élményt. Az *On The Spot* háborús és konfliktusos élményei után egy tópart is egészen másképpen hat az emberre, a megélt élményanyag az európai „minden jó, minden szép” tunyáságban egészen szokatlan élességű gondolatokat képes kiváltani.

A maga kiszámíthatóságával Európa már unalmas lett nektek?

Eszter: Kicsit igen, de ezzel együtt és ettől függetlenül nagyon szeretem, mint ahogyan itthon lenni is.

András: Ha nyaralok, akkor napi két órát töltök kizárólag újságolvasással, és már az boldoggá tesz, hogy egyáltalán ilyen sok időm van rá.

Veszélyes övezetekből tudósítók között zajló beszélgetésben ahhoz hasonlították azt az életformát, ahogyan dolgoztok, mintha állandóan egy örülten száguldó vonaton robognátok, és amikor pihenőnapotok van, úgy tűnik, mintha megállt volna az élet.

András: Robert Capa önéletrajzi regénye úgy fejeződik be, hogy véget ér a világháború, már nincs miért kikelnie az ágyból.

Eszter: Néha szenvedve éljük meg a hétköznapi napokat, nem találjuk a helyünket. A túlpörgetett hetek után előfordulhat egy pár napos vagy hetes vákuum, amikor nem vagyunk jelen térben és időben, mert még feldolgozás alatt vannak a megélt történetek. Afganisztán után, az első közösen megélt háborús helyzet után egy hónap kellett ahhoz, hogy újra jelen legyek a hétköznapi életemben.

András: Nehéz kizökkenni abból az állandó készenlétből, amellyel a terepen az életedet véded. Néha még a 4-es villamoson is meg nézem, hová buknék le, ha esetleg lőnének. Ez persze teljesen beteg, és pár nap után szerencsére elmúlik.

Eszter: Miközben lőnek körülöttem, akkor meg a Duna-partra és a sárga villamosra vágysz, amikor pedig itthon vagy, akkor meg nosztalgiaival és vágyakozással gondolsz az éles helyzetekre, ami nem arról szól, hogy de jó lenne újra a háborúban lenni. Intenzív, kiélezett jelenlétre vágysz, amit azokkal éltél át, akikkel összekovácsolt a veszélyélmény. Ha például „csak” ülünk és beszélgetünk a katonákkal, úgy teszünk, mintha minden a legnagyobb rendben lenne, pedig minden pillanatban történhet valami szörnyűség. Fel kell venni az ő ritmusukat, ami azt eredményezi, hogy egy nyugodt, kiegyensúlyozottnak tűnő helyzetben is csak hiszed, hogy nyugodt vagy, mert megpróbálsz elhítenni magaddal, hogy semmi sem történhet veled egy afganisztáni bázis közepén a pakisztáni határnál, különben megbolondulnál.

Innentől nektek mindig unalmas lesz az életek, ha éppen nem a frontvonalban jártok?

András: Ezek átmeneti időszakok. Pontosan tudod, hogy mettől meddig tartanak. Ezért egyik életforma sem válik soha unalmassá. Két törzs között pár nap Londonnak és egy jó színháznak is éppen úgy tudunk örülni, mint a gyerekek.

A kisebbségi létet semmiért nem cserélném el. Nagyon jó csomag az életben egy olyan közösség tagjaként felnőni, amelyiknek mindig sokkal többet kell tenni azért, hogy elfogadják (Eszter)

Eszter, Kolozsvárott nőttél fel, tízévesen kerültél Magyarországra. Ez a korai országváltás alkalmazkodóbbá teszi az embert a későbbiekben?

Eszter: Abszolút. Kétévente költöztünk, ami azzal járt, hogy a közvetlen környezet mellett a baráti társaság is cserélődött. Ráadásul erdélyi kislányként elég keményen kellett küzdeni az elfogadtatásért. Kolozsváron csúnyán magyaroztak, Magyarországon csúnyán románizáltak. Emiatt nem tudok megülni egy helyben, ugyanis a „se itt, se ott nem vagyok otthon” érzés miatt alapvetően van egy hazátlan-gyökértelen érzésem, ami szerintem már nem fog elmúlni soha. Igazán mélyen soha nem fogok kötődni már egyik országhoz sem, mert mindig azt éreztem, hogy egyik országban sem lettem teljesen befogadva. A kisebbségi lételemet semmiért nem cserélném el. Nagyon jó csomag az életben egy olyan közösség tagjaként felnőni, amelyiknek mindig sokkal többet kell tenni azért, hogy elfogadják. Erőt és kitartást ad.

Szerinted el lehet magyarázni valakinek, aki soha nem érezte a saját bőrén a megkülönböztetést vagy a kirekesztést, hogy milyen kisebbséginek lenni?

Eszter: Nem hiszem. Erdélyben azt láttam, hogy az ott élő zsidók, a székelyek vagy a szászok sokkal többet dolgoznak azért, hogy érvényesülni tudjanak, mint a többségi társadalom tagjai. Teljesen más a közösségi viszony, amikor az emberek egymásra vannak utalva. Mi jól tudtunk együtt élni, talán pont a megkülönböztetés miatt is. Sokszor találkozom ezzel az

élménnyel a harmadik világbeli közösségekben vagy a törzseknel, a forgasztásaink alatt.

Létezik barátság férfi és nő között?

Eszter: Milyen erős váltás. András, te jössz.

András: Biztosan.

Közöttetek is ez van? Éles helyzetben könnyedén egymásba szerethet két ember, különösen, ha olyan rázós helyzeteken mennek keresztül közösen, mint ti.

András: Ez kétségtelen, de gondolj bele, hogy a közös munka első percétől többet vagyunk együtt, mint egy klasszikus párkapcsolat két tagja. Sokkal durvább, vadabb eseményeket élünk meg egymás mellett, mint amit egy házasságban két ember megélhet. Ha így nézed, a miénk már most sokkal több, mint kapcsolat.

Eszter: Sokrétű és sokfajta a viszonyunk. Nemcsak egy szerelem vagy egy barátság szól a kémiáról, hanem az is, ha valakivel együtt dolgozol. Sőt annak is a kémiához van a legtöbb köze, ha egy kimerítő utazás és pár óras alvás után hajnali ötkor még rá bírsz nézni a másikra, aztán másnap reggel elmentek felvenni egy brutális, törzsi melltetoválást a szuri törzsnél. Ha nem működne a kémia, nem lehetne ezt a fajta munkát közösen csinálni.

Párban lettetek sztárjai az újságírásnak, de gondolom, a magatokról kialakított képet tudatosan is kellett építeni, hiszen az utazásokhoz pénz kell, el kell adni a produkciót.

András: A történeteink elég érdekesek és izgalmasak ahhoz, hogy eladják magukat.

A készítő személyiségének is szerepe van, hiszen a sztorival együtt ti is a képernyőn vagytok, vagy a Spektrumon, vagy az m1-en.

Eszter: A képernyőn lévő arcunk jó esetben nem sokkal különbözik a civil személyiségünkötől. Azért bármennyire jól érzem magam túrabakancsban az esőerdő közepén, megörülnék, ha mindig azt kéne hordanom. Néha alig várom, hogy belelépjek egy magas sarkú, szép cipőbe.

Másképpen szólal meg egy terrorszervezet vagy egy őslakos egy stábnak, és egészen másképpen egy fiatal párnak.

András: Hogyne! De ennek az előnynek a produktumban kell megjelennie. Tudjuk, hogy fontos a PR, de mindketten hiszünk abban, hogy a lényeg a filmjeinkben van. Az *On The Spot* adásaiból nem derül ki, hogy milyenek vagyunk, mert nem rólunk szólnak a filmjeink. Mi csak készítjük őket. **mc**